

از تهران تا وین

تأملاتی پیرامون مذاکرات بیست ساله ایران

گزارش نخستین رویداد اندیش‌گو با عنوان
(رویکرد ایران در مذاکرات وین؛ آسیب‌ها و راهکارها)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

جامعه اندیشکده‌ها با همکاری مؤسسه ابرار معاصر تهران اولین دوره «اندیش‌گو» را برگزار می‌کنند

رویکرد ایران در مذاکرات وین؛ آسیب‌ها و راهکارها

**سید هادی
سیدعسگری**

مدیرگروه میز آمریکا
اندیشکده جریان

**سالار
نامداروندایی**

مدیر گروه سیاست خارجی
اندیشکده تبیین

حسین آجورلو

مدیر گروه غرب آسیا و
شمال آفریقا مؤسسه
ابرار معاصر تهران

**هادی
خسروشاهین**

پژوهشگر ارشد میز آمریکا
اندیشکده جریان

احسان کیانی

پژوهشگر ارشد
اندیشکده تبیین

مسعود براتی

مدیر گروه روابط بین‌الملل
اندیشکده ایطان

ابراهیم متقی

استاد روابط بین‌الملل
دانشگاه تهران

منوچهر متکی

وزیر سابق وزارت
امور خارجه

با حضور:

**مصطفی
محمدی رضانی**

پژوهشگر ارشد مرکز
پژوهش‌های مجلس
شورای اسلامی

**جامعه اندیشکده‌ها
خانه اندیشه و زمان**

اندیشه‌جویان می‌توانند برای شرکت در این گفت‌وگو
با شماره ۰۹۳۷۶۱۶۸۰۵۷ در واتساپ ارتباط گیرند. «ظرفیت بسیار محدود»

یکشنبه اول اسفند ۱۴۰۰
ساعت ۱۷ الی ۲۰

درباره رویداد اندیش‌گو

رویداد اندیش‌گو، نخستین رویداد گفت‌وگو محور میان اندیشکده‌ها و موسسات کشور است که مسائل راهبردی ایران و جهان را در فضایی تخصصی و غیررسانه‌ای به بحث و غور می‌گذارد. هدف اندیش‌گو، غور در مسائل راهبردی با رویکردی راهبردی برای رسیدن به رهیافت‌هایی کاربردی است. رویداد اندیش‌گو با نظر به انباشت دانشی که در مراکز سیاست‌پژوهی و موسسات مشاوره سیاستی کشور وجود دارد، هم‌اندیشی بدون ملاحظات رسانه‌ای را مسیری برای تضارب آرا و در نتیجه تعمق مطالعات و تحقیقات یافته است.

درآمدی بر موضوع

مذاکرات ایران با قدرت‌های جهانی از ۱۳۸۲ (۲۰۰۳) در تهران و با هدف رفع خطر تولید سلاح هسته‌ای توسط ایران آغاز شد. پس از توافق بروکسل در ۱۳۸۲ (۲۰۰۴) و توافق پاریس در ۱۳۸۳ (۲۰۰۴)، توافق ژنو به صورت موقت در ۱۳۹۲ (۲۰۰۶) امضا شد. در طول انجام مذاکرات و توافقات حاصل شده، تحریم‌هایی علیه ایران اعمال می‌شد که وضعیت اقتصادی ایران را با مسائل عدیده مواجه کرد. بنابراین یکی از اهداف اصلی ایران از مذاکره، رفع تحریم‌ها و گشایش اقتصادی بود. ایران با چنین انگیزه‌ای، به دنبال توافق ژنو بخش‌هایی از برنامه هسته‌ای خود را متوقف کرد. اما با روی کار آمدن ترامپ و خروج یک‌جانبه آمریکا از برجام در سال ۱۳۹۷، ایران به تدریج کاهش تعهدات را در دستور کار قرار داد؛ تا ترور سردار قاسم سلیمانی در سال ۱۳۹۸ که ایران گام نهایی کاهش تعهدات خود را اعلام کرد. از این پس ورق برگشت و واکنش‌ها به بیانیه گام نهایی ایران، حاکی از نگرانی بابت برهم خوردن تمامی توافقات حاصل شده بود.

اینک پس از هفت دور مذاکره، ایران از موضعی برتری سه شرط برای احیای برجام تاکید دارد:

- ۱ لغو تمام تحریم‌های اعمال شده علیه ایران که پس از خروج آمریکا از برجام توسط دونالد ترامپ شکل گرفت.
- ۲ تضمین عدم تکرار خروج آمریکا از برجام و عدم بازگشت تحریم‌ها
- ۳ راستی‌آزمایی لغو تحریم‌ها تغییر شرایط شود.

مقدمه:

نخستین رویداد گفت‌وگو محور ((اندیش‌گو)) با موضوع «**رویکرد ایران در مذاکرات وین؛ آسیب‌ها و راهکارها**» به همت جامعه اندیشکده‌ها و مشاوره علمی موسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران، یکشنبه ۱ اسفند ۱۴۰۰، در محل خانه اندیشه‌ورزان برگزار شد. اندیشکده‌ها و موسسات فعال در حوزه سیاست خارجی، وضعیت فعلی مذاکرات و نسبت آن با سابقه مذاکرات را در نشست یکم اسفند جامعه اندیشکده‌ها به تحلیل نشستند. در ادامه گزارشی از این جلسه چهار ساعته آمده است.

مذاکرات دولت رئیسی در تداوم مذاکرات دولت روحانی است

■ **ابراهیم متقی با تحلیل مذاکرات، گره خوردن سیاست داخلی ایران به سیاست خارجی را نتیجه گرفت.**

در ابتدای نشست ابراهیم متقی، استاد روابط بین‌الملل دانشگاه تهران، مذاکرات وین کنونی را ادامه مذاکرات وین آقای روحانی خواند؛ اما تأکید کرد که تداوم مذاکرات به این معنی نیست که مذاکرات در همان فضا حرکت می‌کند، بلکه به این معنی است که شتاب اولیه مذاکرات به دلیل قابلیت‌هایی است که در دوره قبل تولید شده است. بنابراین بخش عمده‌ای از توافقات انجام شده مربوط به دوره قبل است که بر تسریع روند مذاکرات اصرار وجود داشت.

متقی از بحث نخستین خود این نتیجه را گرفت که حوزه سیاست خارجی همواره با سیاست داخلی پیوند خورده است.

تحلیل متقی از این اصرار، راهبردی جهت ایجاد گشایش اقتصادی در کشور بود؛ تا از طریق مطلوبیت اقتصادی بر انتخابات (انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۶) اثر گذاشته شود.

محور
۱

تحلیل متقی از این اصرار، راهبردی جهت ایجاد گشایش اقتصادی در کشور بود؛ متقی سرعت گرفتن روند مذاکرات را با تشریح اختلاف دید جواد ظریف و جان کری نسبت به نوع توافقات، توضیح داد. طبق تحلیل متقی، ظریف بر «توافق بد، بهتر از توافق نکردن است» و کری بر «عدم توافق، بهتر از توافق بد است» تاکید دارند. بنابراین گرچه دیدگاه کری به منطق روابط بین‌الملل نزدیک‌تر بود اما چون ظریف بر مذاکره درباره هر میزان توافقی که حاصل شده، اصرار داشت، مرحله اول مذاکرات به سرعت پیش رفت؛ تا از طریق مطلوبیت اقتصادی بر انتخابات (انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۶) اثر گذاشته شود.

محور
۲

محور دوم بحث متقی به اتصال سیاست‌گذاری کشور و برجام مربوط بود. وی توضیح داد که آقای رئیسی از ابتدای مناظرات انتخاباتی هیچ‌گاه مخالفتی با برجام یا دیپلماسی هسته‌ای را مطرح نکرده است و متقی از این نتیجه می‌گرفت که رسیدن به توافقات و در نتیجه گشایش فضای سیاسی-اجتماعی را برگ بنده‌ای برای دولت خود می‌بیند.

محور
۳

در محور سوم متقی به توصیف تیم مذاکره‌کننده فعلی پرداخت. از نظری، مد نظر قرار دادن رویکردهای تیم مذاکره‌کننده قبلی توسط تیم مذاکره‌کننده فعلی، نشانه مثبتی است؛ که رویکرد امنیت ملی در مذاکرات را دنبال می‌کند. از نظر متقی دیدگاه طیف حاکم از سیاست عملی آن جدا و رویکرد تیم مذاکره‌کننده‌اش، معطوف به حل مسئله است.

محور
۴

در محور چهارم متقی از اجبار هر دو طرف مذاکره‌کننده برای رسیدن به توافق گفت؛ ایران به دلیل شرایط اقتصادی و عمومی مجبور است و جهان نیز برای جلوگیری از تضادهای ایران با اسرائیل و آمریکا و پیشگیری از تصاعد بحران با چنین اجباری روبه‌رو است. در پایان متقی پیش‌بینی کرد که تا پایان مارس (اوایل فروردین ۱۴۰۱)، مذاکرات به نتیجه برسد و در نتیجه از حجم نگرانی غرب نسبت به ایران کاسته شود.

موسسه مطالعات
و تحقیقات استراتژیک
و بین‌المللی

مذاکرات، باتضاد خواسته‌های طرفین مصادف است

■ حسین آجورلو با رویکرد امنیت بین‌الملل، درباره تحت «رژیم» قرار گرفتن ایران از سوی غرب، هشدار داد. حسین آجورلو، مدیر گروه غرب آسیا و شمال آفریقا موسسه ابرار معاصر تهران، نگاه این اندیشکده در حوزه روابط بین‌الملل را دیدگاه امنیت بین‌المللی توصیف کرد؛ دیدگاهی که به زعم وی مغفول است و در جریان مذاکرات کمتر به آن توجه شده است. و در همین چارچوب، دو وجه/تأثیر مهم مذاکرات را یادآور شد:

۱ تأثیرگذاری مذاکرات بر امنیت داخلی

۲ مهار ایران از طرف غرب

■ آجورلو شروط ایران برای توافق را در سه مورد بیان کرد:

۱ راستی‌آزمایی

۲ تضمین

۳ عدم تسری

■ و در مقابل اهداف غرب را اینطور عنوان کرد:

۱ قرار دادن ایران تحت رژیم «کنترل هسته‌ای»

۲ قابلیت تسری

۳ جلوگیری از عادی‌سازی جایگاه ایران
(اقدامات ایران مشروعیت منطقه‌ای و جهانی پیدا نکند).

آجورلو خواسته‌های دو طرف را در تضاد با هم خواند و به یک سوال رسید:

آیا رسیدن به توافق، به نقطه قابل قبولی برای جمهوری اسلامی منجر خواهد شد؟ وی در بخشی از صحبت‌های خود رویکرد حقوقی به مذاکرات را اشتباه خواند. از نظر آجورلو مذاکرات وین، ماهیت سیاسی دارد و یک نوع مناظره بین‌المللی است. تجربه نشان داده است آن‌جا که کشوری عقب‌گرد از مواضع دارد، امریکا عقب‌گردی نشان نمی‌دهد و در صورت مقاومت کشوری، امریکا مجبور به عقب‌نشینی است. فراموش نکنیم که میزان نارضایتی عمومی از تصمیمات حاکمیتی در امریکا بیش از ایران است.

مجلس شورای
اسلامی ایران

روند مذاکرات، نیازمند هدف‌گذاری دقیق است

- **مصطفی محمدی عسگری** با ترسیم مدل مطلوب مذاکره، رفع مشکلات اقتصادی کشور را با رویکرد فعلی ناممکن دانست. مصطفی محمدی رضانی، پژوهشگر ارشد مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، هر بحثی پیرامون مذاکرات را منوط به تعریف و درک درستی از مذاکره دانست؛ بنابراین درباره الزامات یک مذاکره اثربخش و خوب صحبت کرد.
- **به زعم وی، پنج مولفه یک مذاکره اثربخش شامل:**

- ۱ **هدف‌گذاری دقیق** ۲ **دیپلماسی قوی** ۳ **ایجاد اهرم فشار جدی** ۴ **مدیریت رسانه و افکار عمومی**
- ۵ **آمادگی برای عقب‌گرد.** و از میان این پنج مولفه، هدف‌گذاری را مهم‌ترین مولفه معرفی کرد.

■ در هدف‌گذاری مذاکرات ایران می‌توان از دورویکرد صحبت کرد

مدل اول که در دولت آقای روحانی دنبال می‌شد، رویکردی سیاسی حقوقی بود که رفع تحریم‌ها را برای کسب دستاورد داخلی دنبال می‌کرد. که در نتیجه آن رفع موانع، موجب گشایش اقتصادی نشد. بنابراین محمدی رضانی مهم‌ترین ایراد این رویکرد را عدم سنجش‌پذیری آن دانست، چراکه نمی‌تواند تضمین دهد پس از مذاکرات چه تحولاتی رقم می‌خورد.

۱

مدل دوم که در حال انجام نیست و به گفته محمدی رضانی مدل مطلوب است، رویکردی مسئله‌محور است که پاسخ به پرسش‌ها و نیازهای اصلی کشور را دنبال می‌کند. در مدل دوم احصا نیازها (نسبت به انجام مذاکره) در اولویت قرار دارد؛ به خصوص نیازهای اقتصادی.

۲

■ انواعی از هدف‌گذاری‌ها وجود دارد که محمدی رضانی **هدف‌گذاری هوشمند (smarter)** را پیشنهاد کرد که زمان‌دار است، واقع‌بینانه است، مسئول مشخص دارد، سنجش‌پذیر است و موضوع دقیقی دارد. در این مدل هدف‌گذاری پس از شناسایی نیازها، نوع مذاکره‌ای که منجر به رفع آن می‌شود، مشخص می‌شود. امروز در حوزه اقتصادی کشور سه نیاز اساسی دارد:

۱ سرمایه‌گذاری در حوزه زیرساخت‌ها ۲ جبران کسری بودجه ۳ ایجاد توازن بین تبادلات ارزی

مجموع این نیازها نشان می‌دهد که؟

در صورتی که مهم‌ترین ضعف مذاکرات ایران این است که نتیجه آن به رفع تحریم‌های مالی و ایجاد توازن ارزی و مالی منجر نمی‌شود. و برای ادامه مذاکره باید به این سوال پاسخ دهیم که برای رفع مشکلات ارزی و مالی چه باید کرد و چه مذاکره‌ای باید داشت؟

اندیشکده جریان

مذاکرات پیش‌رو، منجر به توافق خوب نخواهد شد

■ **سید هادی سید عسگری با محاجه درباره عدم تحقق منافع اقتصادی ایران در برجام، لغو تحریم‌ها را ناممکن خواند.** سید هادی سید عسگری، مدیر گروه میز امریکا اندیشکده جریان، برجام و مذاکرات پیش‌رو را دارای ابهاماتی خواند که چشم‌انداز تاریکی را نشان می‌دهد. وی به نمایندگی از اندیشکده جریان اذعان داشت که تحت هیچ سناریویی ای «توافق خوب تامین‌کننده منافع اقتصادی» محقق نخواهد شد.

■ **سید عسگری برای قطعیت این ایده در سه محور استدلال کرد:**

- ۱ **مواجه شدن با بحران دولت چهارساله در امریکا و روی کار نبودن بایدن در دور بعدی؛**
- ۲ **انتخابات کنگره و روی کار آمدن جمهوری خواهان که از هم اکنون علیه هر نوع توافقی با ایران بیانیه می‌دهند؛**
- ۳ **نقش بازیگران منطقه‌ای و رژیم صهیونیستی که می‌تواند پس از توافق عملیات‌های نظامی محدود، منجر به تغییر شرایط شود.**

اتفاق نظری که بر حفظ ساختارهای تحریم‌ها علیه ایران وجود دارد، چه نتایجی دارد؟

سیدعسگری به اتفاق نظری که بر حفظ ساختارهای تحریم‌ها علیه ایران وجود دارد، اشاره کرد؛ که نتیجه آن بی‌رغبتی دولت‌ها و فعالان اقتصادی برای سرمایه‌گذاری بلندمدت در ایران است. سیدعسگری بین «آنچه هست» و «چه باید کرد» تفکیک گذاشت و چشم‌انداز «آنچه هست» را این‌طور توضیح داد: نگاه امریکایی‌ها درباره لزوم برجام پلاس و برجام ۲ و ۳ تغییری نکرده است، بنابراین در صورت حصول توافق باز هم با بازی‌ها و مسیرهای رسیدن به برجام مواجه خواهیم بود. در نهایت اینکه این برجام به سر منزل مقصود جمهوری اسلامی از منظر اقتصادی نخواهد نرسید. بنابراین باید روی «چه باید کرد» تمرکز کنیم.

مذاکره برای رفع تحریم، یک ایده امریکایی است

■ مسعود براتی از عجله امریکا برای حصول نتیجه پیش از شروع دور جدید تحریم‌ها گفت.

مسعود براتی، مدیر گروه روابط بین‌المللی اندیشکده ایتان، با یک گزاره بنیادین آغاز کرد: ایده مذاکره برای رفع تحریم، یک ایده امریکایی است؛ و فارغ از نوع و نتیجه مذاکرات، مذاکره برای رفع تحریم نمی‌تواند منافع ایران را تامین کند. از نظر براتی ظرف مذاکره برای پیشبرد اهداف ایران مناسب نیست. وی همچنین رسیدن به توافق را برای طرف امریکایی (به دلیل نزدیک شدن به دور جدید تحریم‌ها) و برای طرف ایرانی (با هدف اثرگذاری بر سیاست داخلی) ضروری خواند.

شروع ساده لوحانه یک بازی هجده ساله

■ منوچهر متکی، دغدغه‌واراده همه دولت‌ها و مذاکره‌کنندگان را حل مسئله هسته‌ای ایران دانست.

منوچهر متکی، وزیر سابق امور خارجه، با گلایه از ساده‌لوحی دولت‌های قبلی نسبت به مذاکرات آغاز کرد. به زعم وی اگر به روند درگیری ۱۸ ساله ایران گمان برده می‌شد، با طراحی دقیق‌تر با آن برخورد می‌شد. با این حال متکی تاکید کرد که همه دولت‌ها و تیم‌های مذاکره‌کننده اراده بر حل مسئله هسته‌ای ایران داشتند.

■ وی مسئله هسته‌ای ایران را مشابه مسائل حقوق بشری «بازی» خواند؛ اما در عین حال نسبت به وارد زمین بازی بودن نیز واقع‌بینانه نگاه کرد. متکی با نظر به اشارات رهبری ۲ نکته کلیدی درباره برجام را یادآور شد:

۲ کشور و کشورداری خلاصه در برجام نشود.

۲

۱ اقتصاد کشور نباید شرطی شود و به برجام گره بخورد؛

۱

■ اما سیگنال‌هایی که به طرف مقابل داده‌ایم خلاف این دو موضع صریح بوده است. در حالیکه نباید مذاکره به یک نمایش (show) تبدیل می‌شد (که در برهه‌هایی شد).

■ وزیر سابق امور خارجه معتقد بود مذاکره نه منفی و نه مثبت است؛ بلکه یک ابزار دیپلماسی است. و هنر دیپلماسی حفظ اصول و ماندن در پیش‌ت خط قرمزهاست.

■ متکی تاکید بر دیپلماسی فعال داشت. به توصیه وی ایران باید القا کند که نیازی به تایید تصمیم دولت امریکا توسط مجلس این کشور نیست و تصمیمات دولت امریکا در مذاکرات، لازم الاجراست.

پرسش‌هایی پیرامون مذاکرات وین به همراه پاسخ اندیشه‌ورزان و تحلیل‌گران اندیشکده‌ها

در رویکرد سایر کشورها، در این دوره تمایز اساسی را شاهد نبودیم و تغییرات بسیار اندک هستند. روسیه و چین سعی می‌کنند از اهرم ایران علیه امریکا استفاده‌های لازم را داشته باشند. در واقع تمایل به سمت بازنمایی تغییر رویکرد کشورها و نقش موثر روسیه است. اما در عمل تغییر محسوسی را شاهد نبودیم.

وجه تمایز ایجاد شده در رویکرد دیگر کشورهای فعال در این دوره از مذاکرات را نسبت به دور قبل چگونه ارزیابی می‌کنید؟

پرسش و پاسخ

ایران در وهله نخست نیاز به شاخصی دارد که سنگ محکی برای شناخت فرصت‌ها و تهدیدها باشد. بدون این شاخص، امکان اشتباه در تشخیص فرصت و تهدید وجود دارد. در غیاب این نگاه دقیق، تیم مذاکره کننده نمی‌تواند درباره‌ها و تهدیدات مذاکره پاسخ دقیقی داشته باشد. بنابراین در فضایی که ایران نمی‌داند در مذاکرات چه هدفی دارد، فضا سازی از سوی طرف‌های دیگر مذاکره صورت می‌گیرد و امکان خلط میان تهدید و فرصت در این فضا بسیار است.

فرصت‌ها و تهدیدات دور جدید مذاکرات را چگونه صورت بندی می‌کنید؟

حساس‌ترین کشورها، عربستان و امارات هستند که با توجه به تبعات حضور فعال تر رژیم صهیونیستی امکان اثرپذیری دارند. بنابراین ایران باید برنامه هسته‌ای خود را بر اساس تجمیع اهداف منطقه‌ای که دارد، پیش ببرد.

با توجه به حساسیت‌های منطقه‌ای به موضوع مذاکرات وین، راهبرد پیشنهادی برای تعامل ایران با کشورهای منطقه چیست؟

پرسش و پاسخ

به نظر جامعه تفاوت‌هایی وجود دارد اما در حوزه عملیاتی، تفاوت چندانی نمی‌بینیم. دولت در فضایی گرفتار است که با فشار همه جانبه برای توافق از سوی وزرا مواجه است. همچنین متحدان بیرونی درباره نقش خود در برداشتن تحریم‌ها روایت‌سازی کرده‌اند. بنابراین گرچه با نفس مذاکره موافق هستیم، اما هر نوع نتیجه‌ای را بازی در زمین طرف مقابل می‌دانیم. چراکه اکنون نتیجه مذاکرات را اگر از ۲ به ۳ یا ۴ نیز برسانیم، اما نمره قبولی ۱۲ است و تا آن فاصله زیادی داریم. ایران باید این مذاکرات را به صورت فریز شده حفظ کند و در زمان کسب قدرت بالاتر، مثل چین، منطق خود را تحمیل کند.

وجه تفاوت این دور از مذاکرات با دور قبلی در وضعیت سیاسی، مدل مذاکراتی، سیاست‌ها و راهبردها را بیان کنید؟

پرسش و پاسخ

دیدار ظریف و کری، حساسیت‌های قرار گرفتن مقامات ایرانی و امریکایی در یک کادر را از بین برده است. در صورتی که پیش‌تر یک بمب خبری محسوب می‌شد. برخی تلقی ضعف از این تصویر دارند (تصویر مشترک مقامات ایرانی و امریکایی)، اما مذاکره مستقیم اگر نتیجه‌محور باشد، یک امکان برای ایران محسوب می‌شود.

مذاکره مستقیم ایران با امریکا، به امریکا مشروعیت می‌دهد. از سوی دیگر برای ایران نیز (ابزار) است.

در مذاکره مستقیم با امریکا و تصمیم‌گیری فوری، رویکرد ایران چه باید باشد؟

پرسش و پاسخ

اتفاقی که سال 92 در کشور افتاد و تاکنون استمرار پیدا کرده است، این بود که مذاکره برای توافق با امریکا یک خواست اجتماعی شد؛ که ما به آن «اجتماعی شدن مذاکره» می‌گوییم. جامعه احساس می‌کند رفع مشکلات از طریق مذاکره با امریکا ممکن است. این یک پروژه امریکایی است که در داخل نیز با آن همراهی شده است. بنابراین جمهوری اسلامی در موضع نفی مذاکره قرار نخواهد گرفت. درخواست تیم مذاکره‌کننده، کاهش بازتاب رسانه‌ای مذاکرات برای کاهش فشار بر این تیم بوده است. براتی این سیاست را منفعلانه خواند که از طریق بازگویی واقعیت مذاکرات برای جامعه باید تبدیل به سیاست فعال شود. وی نقطه کنونی را «صبر راهبردی» خواند که برای پیشبرد کشور لازم است به آن تن دهیم.

پرسش: مذاکرات وین و اتکای صرف به آن، چه آسیب‌هایی را متوجه کشور کرده است و می‌کند؟

جمع‌بندی: درنگی بر مفهوم مذاکره خوب

کلیدواژه «مذاکره خوب» در ادبیات سیاسی، اسم رمز ایران برای تحقق منافع خود از مسیر برجام است. درحالی‌که مختصات «مذاکره خوب» هنوز به صورت واضح و عملیاتی طراحی نشده است؛ درنخستین رویداد اندیش‌گو، وضوح بخشیدن به ابعاد و اهداف «مذاکره خوب» و موانع تحقق‌پذیری آن با حضور اندیشه‌ورزان و پژوهشگران ارشد اندیشکده‌های کشور در دستور کار قرار گرفت.

در این جلسه طی چهار محور، در ابعاد یک مذاکره خوب تدقیق شد:

۱ ایده مذاکره، یک ایده امریکایی است و نتیجه آن اثرگذاری بر امنیت داخلی ایران است. پس هر نوع مذاکره‌ای بازی در زمینی است که برای ایران تعریف شده است. با این حال نباید از مذاکره منصرف بود، بلکه باید با هشیاری از بازی و زمین بازی، نقش ایفا کرد.

۲ در حال حاضر طرفین مذاکره، بر رسیدن به توافق و نتیجه نهایی مصر هستند. اما هیچ‌گونه توافقی به تحقق اهداف ایران منجر نخواهد شد. بنابراین گره زدن اقتصاد کشور به برجام یک اشتباه راهبردی است و انقطاع سیاست خارجی از سیاست داخلی ضروری است.

۳ هدف‌گذاری ایران از مذاکرات، متاثر ساختن سیاست داخلی ایران و در نهایت گشایش اقتصادی برای کشور است. نقدی که بر این هدف‌گذاری وارد است شامل سه مورد می‌شود: ۱ این هدف با هدف‌گذاری آمریکا از مذاکرات که مقصودی امنیتی است، در تعارض است. ۲ همچنین بر اساس تحلیل‌های موجود ساختار تحریم‌های اقتصادی آمریکا لغو و تعلیق نخواهد شد. ۳ تضمینی برای حفظ توافقات حاصل شده وجود ندارد. چون ماهیت مذاکرات، سیاسی (و نه حقوقی) است و با تغییرات سیاسی در دولت و مجلس آمریکا، هر توافقی تحت تزلزل قرار خواهد گرفت.

۴ تیم مذاکره‌کننده، روی روایت ایرانی مذاکرات که شامل پاسخ به پرسش‌های ماهیتی و روش‌شناختی مذاکرات ایران است، کار نکرده است. فقدان پیوست رسانه‌ای مذاکرات، عدم اقناع و بی‌اعتمادی افکار عمومی را در پی داشته است.

بازخوردها:

رویداد گفت و گو محور با توجه به انتقال و تضارب آرا، یک دید روشن و درک صحیح از مسائل را نمایان می‌کند و سیاستگذاران نیز می‌توانند بر این اساس در تصمیم‌های خود از آن بهره‌جویند.

سالار نامدار وندایی

مدیر گروه سیاست خارجی اندیشکده تبیین

هر موضوعی که از زوایای مختلف مورد بحث و گفت و گو قرار می‌گیرد باعث پخته‌تر شدن آن خواهد شد و در نتیجه تصمیم‌گیران نیز رویکرد بهتری را نسبت به سیاست‌های خود اتخاذ خواهند کرد. «اندیش‌گو» نیز امر مبارکی در این زمینه بود.

مسعود براتی

مدیر گروه روابط بین الملل اندیشکده ایران

بازخوردها:

حضور اندیشکده‌ها و گفت و گوی بین آنها باعث آگاهی بیشتر و در نتیجه فرصت تفکر بهتر در درون اندیشکده‌ها خواهد شد. همچنین حضور افرادی که در بدنه تصمیم‌گیری حضور داشتند باعث درخشش اندیشکده‌ها می‌شود و این حس هویدا می‌شود که حرف اندیشکده‌ها به گوش سیاستگذار خواهد رسید و زمینه را برای اثرگذاری اندیشکده‌ها فراهم می‌کند.

حسین آجورلو

مدیر گروه غرب آسیا و شمال آفریقا
موسسه ابرار معاصر تهران

”

جامعه اندیشنگده ها

IRANTHINKTANKS.COM